

سه شنبه 13 اسفند 1398 - 8 رجب 1441 - 3 مارس 2020

انعقاد "معاهده پاریس" بین ایران و انگلستان و جدا شدن افغانستان از ایران (1235 ش)

انعقاد "معاهده پاریس" بین ایران و انگلستان و جدا شدن افغانستان از ایران (1235 ش)، پس از تصرف هرات در افغانستان توسط قوای ناصرالدین شاه قاجار، دولت انگلستان که از این امر ناراضی بود، به ایران اعلان جنگ داد و جزیره خارک و بوشهر را به اشغال خود درآورد. در این حال درگیری و هابی بین نیروهای ایرانی و انگلیسی روی داد که به شکست سربازان ایرانی انجامید. از این رو مذاکراتی برای صلح آغاز شد که به عقد معاهده پاریس در فرانسه بین ایران و انگلیس انجامید. به موجب این معاهده ننگین، دولت ایران تعهد سپرد که هرات و تمام خاک افغانستان را تخلیه نماید و از هر ادعایی نسبت به حکومت خود در هرات و تمامی افغانستان دست بردارد. انگلیسی‌ها نیز پذیرفتند که قوای خود را از ایران خارج کنند و اسرای جنگی ایران را آزاد سازند. این معاهده، دست ایران را به کلی از دخالت در افغانستان کوتاه کرد و باعث نفوذ انگلستان در دربار ایران گردید. بنابراین، هرات به کلی از ایران جدا شد و افغانستان نیز با عنوان استقلال یابی، از ایران استقلال یافت. عهدنامه پاریس، ضربه شدید دیگری بود که بر پیکر استقلال سیاسی و اقتصادی ایران وارد آمد و بر اثر آن، که کمتر از معاهدات گلستان و ترکمنچای بین ایران و روسیه نبود، قلمرو حکومتی ایران به کمترین حد خود رسید.

رحلت فقه بزرگ و استاد برجسته حوزه علمیه قم، آیت الله میرزا محمد فیض قمی، (1329 ش)، میرزا محمد فیض قمی از نوادگان ملا محسن فیض کاشانی، در سال 1254 ش (1293 ق) در بیت علم و تقوا در شهر قم به دنیا آمد. وی پس از فراگیری مقدمات و سطوح حوزه در قم و تهران، برای تکمیل تحصیلات خود راهی تهران شد. فقه و اصول و حکمت و عرفان را از استادانی همچون آیت الله میرزا حسن آشتیانی و میرزا محمود قمی و شیخ علی رشتی فرا گرفت. وی در 24 سالگی برای ادامه تحصیل رهسپار عتبات عالیات گردید و از محضر علامه سید محمد کاظم یزدی طباطبایی، آخوند ملا کاظم خراسانی و شیخ اصفهانی بهره برد. آیت الله میرزا محمد فیض پس از اخذ اجازه اجتهاد از علمای نجف، برای درک افکار و تحقیقات علمی و فقهی آیت الله میرزا محمد تقی شیرازی به سامرا هجرت کرد و در درس آن بزرگوار شرکت نمود. طولی نکشید که وی در ردیف شاگردان بزرگ استاد قرار گرفت و به مقامات عالی علمی رسید به طوری که میرزا شیرازی، در احتیاطات خود، برخی از مقلدانش را به تقلید از فیض قمی ارجاع می‌داد. آیت الله فیض بعدها وارد قم شد و با همتی عالی، مدرسه فیضیه را به صورت مخروبه درآمده بود بازسازی احیا کرد. میرزا محمد فیض قمی از جمله عالمانی است که در دعوت از آیت الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی از اراک به قم و تاسیس حوزه علمیه قم، نقش مهمی ایفا کرد و پس از تاسیس حوزه، در کنار آیت الله حائری، قرار گرفت. ایشان پس از رحلت آیت الله حائری و زعامت مراجع ثلاث و سپس ورود آیت الله بروجردی، علی‌رغم داشتن صلاحیت علمی و فقهی، از آن بزرگواران تبعیت می‌نمود و تحکیم آنان را، تحکیم و حفظ حوزه علمیه و برای خدا می‌دانست. کتاب الفیض، حاشیه بر عروة الوثقی، مناسک حج، حاشیه وسیلة النجاة، شرحی بر منظومه مرحوم سید بحر العلوم در فقه، ذخیره العباد و چند اثر دیگر از آن جمله‌اند. این عالم ربانی سرانجام در سیزدهم اسفند 1329 ش برابر با بیست و پنجم جمادی الاول 1370 ق در هفتاد و پنج سالگی در حین انجام فریضه نماز در حالت قنوت که دعای "الهی عاملنا بفصلک" می‌خواند روحش به ملکوت اعلیٰ پر گشود و در ایوان طلا در جوار حضرت معصومه (س) مدفون شد.

تولد فقه بزرگ "محمد بن حسن عاملی"، معروف به "شیخ حر عاملی"، (1033 ق)، محمد بن حسن عاملی معروف به شیخ حر عاملی در روستای مشغره از توابع جبل عامل لبنان متولد گردید. شیخ حسن ظهیر، شهید ثانی، پدر، عمو و دایی وی از اساتید شیخ حر عاملی بودند. او تا چهل سالگی در کشور سوریه و منطقه جبل عامل، نزد استادان شیعی تعلیم یافت و بعدها به عراق و خراسان عزیمت نمود. شیخ حر عاملی در مشهد به منصب شیخ الاسلامی و قاضی القضاتی این شهر منصوب شد و در اصفهان نیز مورد احترام علامه محمد باقر مجلسی و شاه صفوی قرار گرفت. از ایشان بیش از 20 کتاب و رساله بر جای مانده است. اما معروف و ترین اثر شیخ حر عاملی، کتاب عظیم وسایل الشیعه در 30 جلد می‌باشد که کار تالیف آن، هجده سال به درازا انجامید. وی در این کتاب، همه روایات و اخباری را که در قرن چهارم هجری در کتب ششگانه و روایات شیعه (شامل اصول کافی، من لایحضره الفقیه، تهذیب و استیصار، محاسن برقی و قرب الاستاد) گرد آمده بود، یکجا جمع و آوری کرد و روایاتی بسیار بر آن افزود. هم چنین کتب: صحیفه و ثانی، القصول المهمه، القوائد الطوسیة و تواتر القرآن از جمله آثار این عالم بزرگ مسلمان می‌باشند. این عالم برجسته در 21 رمضان 1104 قمری در مشهد مقدس وفات نمود و در صحن شریف امام رضا (ع) مدفون گردید.

شهادت آیت الله سید عبداللّه بهبهانی، از بزرگان اصلی نهضت مشروطه (1328 ق)، آیت الله سید عبداللّه فرزند سید اسماعیل مجتهد بهبهانی در حدود سال 1260 قمری به دنیا آمد. وی پس از تحصیل مقدمات علوم شرعی، راهی نجف اشرف گردید و در حوزه و در درس آیات عظام شیخ مرتضی انصاری، میرزا محمد حسن شیرازی و سید حسین کوه‌رمد شرکت جست. سید عبداللّه پس از اخذ اجتهاد، در سال 1295 ق

درگذشت "رابرت هوک" دانشمند انگلیسی و بنیان‌گذار علم هواشناسی (1703م) رابرت هوک دانشمند معروف انگلیسی در 18 ژوئیه 1635م در منطقه rlm&ای در جنوب انگلستان به دنیا آمد. وی در ابتدا به کار نقاشی پرداخت ولی این کار را رها کرد و به تحصیل پرداخت. او در دانشگاه با استادان بزرگی آشنا شد و به سبب پیشرفت در علوم ریاضی، در 25 سالگی به استادی اخترشناسی دانشگاه آکسفورد دست یافت. هوک پس از عضویت در انجمن سلطنتی، همکاری نزدیکی را با آن آغاز کرد و بدون هیچ چشمداشتی، تجربه rlm&ها و اکتشافات خود را در اختیار انجمن می‌رلم&گذاشت. پس از ارائه اولین میکروسکوپ توسط آنتوان لیونهوگ، دانشمند هلندی، رابرت هوک از طرف انجمن مأموریت یافت که یافته rlm&های لیونهوگ را بررسی کند و به ساختن میکروسکوپ جدیدی مبادرت ورزد. هوک نیز با استفاده از مهارت و ابتکاری که در این قبیل کارها داشت، میکروسکوپ دقیقی ساخت و در اختیار جهان علم قرار داد. وی در سال 1665م، اثر بزرگ خود موسوم به میکروگرافیا یا ذره rlm&نگاری را منتشر کرد و طولی نکشید که نامش در زمره بزرگ rlm&ترین مردان علم ثبت شد. وی در این کتاب تصاویرهای جالبی درباره وضع ساختمانی بدن حشرات رسم کرد و با این اثر، در شمار بنیان rlm&گذاران مطالعات میکروسکوپی در زیست rlm&شناسی درآمد. هوک هم rlm&چنین در تشریح ساختمان چوب پنبه، برای اولین بار، کلمه سلول را به مفهوم واقعی زیست rlm&شناسی آن به کار برد. رابرت هوک، در زمینه علم هواشناسی نیز یافته rlm&های جدیدی به دست آورد که در ارتقاء سطح دانش بشری تأثیر نهاد. از جمله اینکه او برای اولین بار پی برد که پایین آمدن ناگهانی فشار هوا نشانه توفان است و هم rlm&چنین خاطر نشان ساخت که وضع هوا معلول نیروهایی است که تحت تأثیر تشعشع خورشید و گردش زمین، بر آن اعمال می‌رلم&شود. او دستگاهی را طرح کرد که برای ثبت حوادث جوی از آن استفاده می‌رلم&کرد از این رو رابرت هوک را باید بنیان rlm&گذار علم هواشناسی دانست. مسلماً کسانی که با فیزیک سرو کاری دارند، با نام رابرت هوک آشنا هستند چون قانون هوک، اندازه نسبی تغییر شکل متناسب با تلاش است و نتایج حاصل از آن، از قوانین درجه اول فیزیک می‌رلم&باشد. وی در سال 1674م، رساله rlm&ای برای ثبت و تدوین اختلاف منظر ستارگان به وجهی منظم، تهیه کرد و برای انجام برخی کارهای نجومی، وسایلی نیز ساخت. او با اختراع دستگاه rlm&های اندازه rlm&گیری و سایر وسایل، خدمات بزرگی به جهان علم کرد. دیگر اختراعات این دانشمند، بادسنج، هواسنج ساعتی، باران سنج و رطوبت rlm&سنج است. هوک در دوران عمر خود هیچ rlm&گاه دست از فعالیت rlm&های علمی برنداشت تا آن rlm&که در سوم مارس 1703م در 68 سالگی درگذشت.

تولد "الکساندر گراهام بل" دانشمند انگلیسی، ه مختع تلفن (1847م) الکساندر گراهام بل مخترع تلفن، در سوم مارس 1847م در شهر ادینبورو پایتخت اسکاتلند به دنیا آمد. وی دوران طفولیت را در آمریکا گذراند و تحصیلاتش را در زادگاه خود ادامه داد. بل از آغاز جوانی پیوسته درصدد یافتن راهی بود که بتوان با ناشنویان گفت و شنود کرد. بل در سال 1871م ساکن آمریکا شد و به استادی فیزیولوژی صوتی دانشگاه بوستون رسید. بل در آمریکا برای ساختن دستگاهی جهت تعلیم کودکان کر و لال با ساموئل مورس، مخترع تلگراف دیدار کرد و درباره دستگاه انتقال صدا به تبادل نظر علمی پرداخت. اشتیاق فراوان بل باعث شد تا مورس هر آن rlm&چه در این زمینه می‌رلم&دانست اعم از علم و تجربه در اختیار بل قرار دهد. فکر اصلی اختراع تلفن از اینجا شروع شد که با دیدن دستگاه ساده rlm&ای شامل دو جعبه که از یک باتری برق گرفته و هنگامی که کسی در یکی از جعبه rlm&ها حرف می‌رلم&زد، در جعبه دیگر ارتعاشاتی برمی‌رلم&خاست که به وسیله یک سوزن منعکس می‌رلم&شد. بل تشخیص داد که اگر تعداد سوزن rlm&ها زیاد شود ارتعاشات صوتی به صورتی واضح rlm&تر انعکاس خواهند یافت. گراهام بل بالآخره، پس از مدتی کار و شنیدن سرزنش دیگران، در دهم مارس 1876م با همکاری دوستش واٹسون، موفق به اختراع تلفن شد و در ژانویه سال بعد، آخرین تلفن بل به کار افتاد. وی هم rlm&چنین آزمایشگاهی به نام آزمایشگاه ولتا تأسیس کرد و در آن rlm&جا اولین صفحات فونوگراف یا ضبط صوت را با موفقیت تهیه کرد. هم rlm&چنین، فوتوفون، وسیله rlm&ای برای انتقال گفتار به وسیله امواج نور و اودیومتر یا شنوایی سنجی و نیز فونوگراف یا دستگاه ضبط صوت از دیگر اختراعات اوست. الکساندر گراهام بل پس از عمری تلاش در راه علم و دانش سرانجام در 18 اوت سال 1922م در 75 سالگی درگذشت و در آن هنگام تمامی تلفن rlm&های دنیا به احترام وی، یک دقیقه از کار افتادند.

درگذشت "گوتلیب دایملر" مهندس آلمانی ه مختع موتور سیکلت (1900م) گوتلیب دایملر مبتکر آلمانی در 18 سپتامبر 1834م در آلمان به دنیا آمد. حرفه اولیه دایملر تفنگ rlm&سازی بود. این مخترع آلمانی از نوجوانی به کارهای صنعتی علاقه داشت و در این زمینه مطالعات فراوانی کرد تا موفق به اختراع موتور سیکلت شد. دایملر در سال 1885م صورت تغییر یافته rlm&ای از موتور خود را بر دوچرخه rlm&ای نصب کرد و این نخستین موتور سیکلتی است که ساخته شد. وی در سال 1887م موفق شد وسیله نقلیه چهار چرخه rlm&ای را با موتور ساخت خود به حرکت درآورد و بدین ترتیب نخستین اتومبیل را بسازد. دایملر در سال 1890م کمپانی دایملر موتور را تأسیس کرد و همین کمپانی است که به ساختن اتومبیل مرسدس بنز مبادرت نمود. گوتلیب دایملر سرانجام در سوم مارس 1900م در 66 سالگی درگذشت.

به تهران مراجعت کرد و پس از فوت پدر، مقام مذهبی او را احراز کرد. سید با کمک هوش فطری و صراحت بیان، در حوزه rlm&ی علمی تهران به مرور به شهرت دست یافت و در شمار علمای بزرگ پایتخت درآمد. آیت rlm&الله بهبهانی در جریان مشروطه، به همراه آیت rlm&الله سیدمحمد طباطبایی، رهبری اصلی مشروطیت را برعهده داشت و در راه تحقق آرمان انقلابی خویش، صدمات فراوانی دید و مدتی به عتبات تبعید گشت. وی در واقعه rlm&ی به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه قاجار، به اسارت قزاقان درآمد و بعد از شکنجه rlm&های بسیار، با سر برهنه و چهره rlm&ی خون rlm&آلود و جامه rlm&ی پاره به باغشاه برده شد. آیت rlm&الله بهبهانی، پس از اعلان مشروطیت،

فعالانه در برگزاری انتخابات و تشکیل مجلس ملی شرکت جست. اگرچه خود هیچ مقام دولتی را نپذیرفت ولی در همه کارها نظارت کامل داشت. در مجلس دوم که نمایندگان به دو گروه تندرو و میانه‌رو تقسیم شده بودند به حمایت از میانه‌روها برخاست. در این حال تندروان کمر به قتل او بستند. سرانجام آیت‌الله بهبهانی، این روحانی آگاه و مجتهد مبارز و مقتدر در هشتم رجب سال 1328 ق برابر با 24 تیرماه 1289 ش در 68 سالگی توسط اشخاص نقابداري که به منزل او هجوم آورده بودند، به ضرب سه گلوله به شهادت رسید. از این عالم برجسته، 25 رساله در فقه به جای مانده است.